

Orkdal menighetsblad

Nr. 7

Juli 1984

34. årg.

KROSS ELLER HAMMAR

Det finst visst ingen annaler som fortel oss noko om den første kyrkjebygging i Orkdal. Det måtte da vera i nokon gamal foliant i pavens bibliotek i Rom. Der skal det finnast så mangt – berre ein kunne koma over det.

Det vi veit visst er at den første kyrkja her vart bygd som ei fylgje av frostatingslovens påbod om fylkeskyrkjer. Kyrkja på Grytting (Grøtte) var den eine av to fylkeskyrkjer. Den andre står

framleis i Skaun. Trulegvis vart den fyrste kyrkja vår ståande der gardshovet på Grytting hadde stått. Ja, kanskje var det hovet som vart tatt til kyrkje frå først av.

Vi har vel lov å tru at når kongsbodet om å avskaffa hovet og vigsling av kyrkjer kom – så var langt frå alle odelsmenn glade. Mangt eit Torsbilete og mang ei Odinsstøtte vart nok tatt vare på og løyntleg gøymt i lange tider

etter kyrkjevigslinga. Store hovdingar hadde i mange ættled sigld utetter fjorden for å fare på vikingeferd i vesterveg, og først hadde dei svingt torshammaren over blotofra til gudane for å vera visse på seier. Stor fagning og heider venta dei, når dei så kom heimatt. Da venta hovet og Offergoden at gudane fekk sin del av byttet og vart heider og takk til del.

Men så hadde det også hendt at ein og annan kom heimatt – som hadde møtt Kvitekrist på sin villmarksveg. Dei målbar det nok ikkje så høgt straks, – i allefall ikkje om det var ein småmann i hovdingeflokken. Men det brann inni han og ga han ikkje fred. Han hadde møtt ein Gud sterkare enn alle dei gamle. Så kunne det også henda at det mellom trælane dei hadde med heim, var både ein og fleire som fortalde den sanningssøkande om Kvitekrist den sterke og milde. Slik tok den gamle asatrua til å rakne. Men først da kongsmakta og hovdingemakta baud det – tok folket ved kristentrua ved dåp og kyrkjehus vart bygd. Og her i Orkdal har det vore tidleg ute. Den eldste klokka i tårnet på »Grøttekyrkja» er frå 1100. Den hong nok allereide i den første steinkyrkja som var bygd – kanskje så tidleg som i 1080. Ei trekyrkje har nok vore her før.

Mest kvar gong eg trør inn i presteskriftehuset (sakristiet) og

OLSOKSALME

Da Olav konge bøyde hodet til dåpens bad i kristent land,
Da kristnet Kristus heltemotet til hellig liv i dåpens vann.
Da vigslet Ånden første gang
Vår stammes liv til veien trang.

Da Olav Kongen sank i døden fikk livets håp sin store seir.
Den sterke Krist ham hjalp i nøden. Guds ark var kommet i vår leir.

Vi sto for Gud i hellig sang –
et kristenfolk for første gang.

I tusen år oss fulgte siden – solstrimen lik på mørke sky
til bot for sår, til seir i striden – Det kristne livshåps morgengry.
Det lyser over porten trang
Det være skal vår svanesang.

Nu bøyer hodet folkeskaren – til dåpens tvett, til håp og tro
og stridsmenn korsmenn blir i faren. Av troens grunn vårt håp
skal gro.

Vi holder Olsok norske mann.
Med livshåp for vårt elskede land.

Jens Gleditsch.

MIN SALME

Alt i unge år lærte eg å setja pris på Hovden-salmen nr. 64 i L. rev. Det er ei bønosalme som gjev uttrykk for kjensler som også har rørt seg i min barn. Anten vi er unge, i manndomsår eller eldre får vi oppleva at å leva er å kjempa. Vi står i strid mot makter i oss, og fører kamp mot krefter *kring* oss.

»Hjelp meg, Herre Krist, å strida i di kraft den gode strid.»

Her peikar salmediktaren på noko sentralt, som med eitt gjer striden til ein *god strid*: Vi skal få kjempa i Hans kraft og ikkje sjå oss blinde på vår eiga maktløyse.

Livet blir ofte samanlikna med ei reise. Sjølv sagt er dei sollyse slettene der og, men når motbakkar melder seg, skoddelandskap og dystre tunnalar dukkar opp, da er det ikkje lett å vera menneske. Ein kjenner seg så ørande liten, så einsam og forlatt. I den situasjonen skal vi få sukka med salmediktaren:

»Fylg meg alltid ved mi sida, fylg meg all mi levetid!»

Freden og gleder fyller oss i fall vi oppdagar at Han er der, enda vi trur Han er langt borte.

Og så kan det vera lumske hol langs vegen og bråe stup. Somme er sikre på seg sjølv at slike vanskar er lette å unngå, men ingen kan vel vera viss på at ein sjølv skal stå når freistinga melder seg. Slik har vi heller ikkje rett til å triumferer over ein fallen bror, men vi må be for kvarandre og for oss sjølv:

»Svimrande ved syndedjupi viljeveik eg falla kan.

Herre, leid meg langs med stupi med di sterke frelsarhand.»

Kva så når siste striden er endt? Her synest det for meg som om presten og salmediktaren Hovden solidariserer seg med oss vanlege, stridande menneskeborn. Tvilen er der medan vi er undervegs, men Hovden vonar å kunne gjera Paulus sine ord til sine egne, og det er vel og vona vår.

»Å, kor sælt om eg kan svara når til siste kveld det lid og or verdi eg skal fara:

»Eg hev stridt den gode strid.

Trui hev eg halde herdig,

vel fullenda livsens ferd, rettferdskransen no ligg ferdig for meg i ei betre verd.»

Borghild Slørdal

Kursserie om Kristent barnarbeid

Dronning Mauds Minne/ Olavsgården vil i skoleåret 1984/85 halda ei kursserie om kristent barnarbeid. Serien vil bestå av 4 to-dagers kurssamlingar med 6-8 timars dagleg undervisning.

Kursdagane er:

3.- 4. september, 5.- 6. november, 14.- 15. jan. og 11.- 12. mars.

Kursprogram får ein hjå Janne Ursin tlf. 07 512477.

ORKDAL MENIGHET

Bakkseterdag 26/ 8 kl. 15.

GEITASTRAND MENIGHET

Gave til Misjonssambandet ved Oline Haugnes gravferd kr. 1350,-.

fra side 1

ser den dørkarmen av hoggen stein frå millomalderkyrkja (innsett i kyrkjehuset ca. 1250!) — så tykkjer eg mest at steinane talar. Eg ser for auget alle dei prestar som har vore her før meg opp igjennom hundreåra og forkynt Guds ord. Eg ser alle slitarane frå gardar, nyrydningar og kålmiler innpå skogen som her fann si helgakvile, som fekk høyra ordet om freden og paradiset, og som og fekk høyra at vegen dit gjekk gjennom syndsvedkjening og Guds tilgjeving. Så kjente dei og at syndene var mange og store og så laut dei

småminka seg for Kvitekrist. Folkekarakteren fekk ein annan svip. Vikingen som før hadde røva og rana, vannhelga og drepe, som hadde stått i ættehevn og blodstrid med uvener, han hadde lært å fylgja etter fotefara til den barmhjertige samaritanen. No hadde han lært at han skulle venda det andre kinn til og tilgje 7 gonger 70 gonger. Det var ei vanskeleg lekse. Mange lærte det vel ikkje men vart vikingar alle sine år, og i mange ættled vart nok vikingen med som arvelodd i sjølv blodsbandet.

Motsetnaden mellom kross og hammar fylgde nok ætta heile vegen opp igjennom dei tusen år. Det vil sikkert også alltid vera slik. Alltid vil det vera nokon som VIL SEG SJØLV og som kjenner at Kvitekrist står i vegen.

Når vi skal bøya hodet i tilbeding olsokdag 1984, så skjer det samstundes med at hammaren løftes mot krossen nett på same vis som dengongen første kyrkja her vart bygd. MELD DEG UT AV KRISTENSAMFUNNET OG KAST KRISTUSÅKET AV heiter det no. Somme vil fylgja den oppmodinga, kanskje helst slike som har ete av kunnskapens tre såvidt mykje at dei meiner seg å vita alt. Også det at Kvitekrist ikkje finst.

Det står i Guds ord at ordet om krossen er ein dårskap for grekaren, ein støytstein for jøden, men ei Guds kraft for kvar den som trur. Dette er eit sant ord også i vår generasjon. Eit kyrkjehus — likesålite som eit kyrkjehus — likesålite som eit kyrkjehus vil vera ferdig-bygd for all tid. Kvar generasjon og kvart einskildmenneske må på ny og på ny kjempa for å koma inn i Guds rike og ta ei viljesavgjerd om kor det vil stå i denne striden mellom kors og hammar. Grundtvigs herlege salme vil også for vår generasjon ha sin gyldighet:

forts. side 3

TORFINN SVARTES TANKAR

Tida mellom jonsok og olsok er verste tida her på garden, — med skrømt meiner eg. Like visst tar vi til å høyre det tuslar og går på mørkeloft og i gammalstuggu. Ja, vi veit det alle at det er gardens ættefar, hovding og grunnleggar som tar til å bu seg til olsokferd. Eg har aldri lese det i nokor sogebok, iallefall har ikkje Snorre nemnd det, det eg veit. Likevel så har eg skyna det i over 50 år no at den fyrste Torfinn Svarte var med på Stiklestad i 1030. Diverre er eg like sikker på at han var med i bondehæren som felte Heilag Olav. Det er ein utriveleg arv å bæra på.

Inatt drøymde eg også at eg for til Kalv Arneson på Egge. Han hadde sendt bod på meg at eg måtte taka med meg alle mine beste menn og koma dit det snøggaste eg vann. Då eg kjende meg i mågskap med Kalv, så for eg.

Utetter fjorden fekk vi fin seglbør og slapp ro. På Egge vart vi gildt fagna, og store nyhende fekk spørjast for øyra: Olav Haraldsson var sett i Jamtland og var på veg inn i Noreg for å taka odelen sin. No laut vi skunda oss til Mære og møte Tore Hund og andre storhovdingar som låg der med skipa sine og venta. Eg vart ille ved. Sjølv hadde eg inkje uteståande med kristenkongen. Trælane mine hadde fortald meg så mykje om Kvitekrist at eg tykte det var ei bra tru å tru på han.

Men på Egge gjekk det ikkje an å segja slikt. Åkeren var snart ferdig til å takast, og så var eg så full av gikt. Hadde eg berre kunne koma på eit høveleg påhitt til å sleppa heim, men eg fann inkje å segja.

Då vakna eg, heilt gjennomsveitt og endå med det same eg vakna såg eg Kalv der han sat i høgsetet med drikkehornet atmed seg.

Då eg reiste meg opp i senga, såg eg at det var buksa mi som eg hadde kasta over ein stol da eg la meg. Drikkehornet var ein tom blomevase som sto på bordet attmed. Eg kjende meg glad då eg skyna at det heile var ein draum og at eg slapp vera med å fella Kvitekristkongen denne gongen også. Men så veit eg av femti års erfaring at no skal eg kvar kveld i fem veker framover, når eg

legg meg, fyrst høyra ættefar min tusla og gå i alle krær og når så eg endeleg sovnar så skal eg kvar einaste natt drøyma om at eg er Torfinn Svarte og at eg er med på Stiklestad.

Underleg nok så stoggar draumane å koma natta mellom 29. og 30. juli. Da er dei som blåst bort. Kva har det sin årsak i? Eg har spurd meg sjølv i alle år om dette og eg har spurd lækjar, prest, lensmann og klokkar og alt gjevt folk som finst om dei kan skyna dette. Lækjaren segjer han skynar det: »Du kan da skyna det», seier han, »at den fyrste Torfinn Svarte fall på Stiklestad og no er det han bur vidare i deg. Difor drøymer du nett det han har opplevd og då når han fall, opplevde du han ikkje meir og du drøymar ikkje mein». Så enkelt er det. Prestefaren har eit anna syn på det. »Skynar du ikkje det Torfinn at ættefar din aldri har fått fred avdi han sto Kvitekrist imot og no minnar han deg om å stilla deg på andre sida». Ja, slik seier han det. Han kan elles fortelja at han og omlag tjuge andre prestemenn i år skal gå frå Sandvika ved grensen og ned til Stiklestad. Dit skal dei koma i morgontimane den 29. juli — olsokdag.

Eg ynskjer dei god tur. Må desse prestemennene berre vita å fylka seg i den hopen som ropar: »Fram, fram, kristmenn, krossmenn, kongsmenn.» Ein kan aldri vita, om dei er prestemenn aldri så mykje.

Torfinn.

MENIGHETSBLAD FOR ORKDAL PRESTEGJELD 7300 Orkanger

Utgitt av sokneråda i Orkdal

Redaksjonsnemnd:

Gunerius Kjøren, Jorhild Ljøkjel
Agnes Singstad

Redaktør:

Kaare Rogstad

Kasserar:

Einar Garberg, 7320 Fannrem

Postgironr.:

3 26 87 29

Takk for gaver og kontingent!

Ekspedisjon:

Sigmund Gjelsvik, 7300 Orkanger

Sats, repro:

Fagerli Offset A.S., Svorkmo

Trykk:

Orkanger Offset A.S., Orkanger

Kirken den er et gammelt hus står om enn tårnene faller tårner full mange sank i grus klokke enn kimer og kaller.

Gjennom alle hundreår har torskhammaren vore løft til ulivshogg mot kristenkrossen og gjennom alle hundreår har det vore blodvitner. MELLOM KRISTUSFORNEKTING OG KRISTUSFORFØLGJING ER GRENSA UHYRE LITEN NÅR DET BER PÅ ALVOR. MEN MELLOM VITNEMÅLET OM KRISTUS OG GUDS RIKE ER DET EI OPEN DØR.

K.R.

Alt på én
Uni-Polise

Norges
Brannkasse

Forsikrer alt du setter pris på.
Branntakstbestyrer
Olav Ree, 7300 Orkanger
tlf. 80800 - 80878

BUNADSSØLV
I STORT UTVALG

Gullsmed
RØHME

7300 Orkanger — Sentrum

VELKOMEN TIL KYRKJA

22/7 6. s. e. pinse

ORKANGER kl. 11. Høgmesse v/ kalls.kap. Slettahjell. Nattverd. Offer til Menighetshuset.

MOE kl. 11. Høgmesse v/ prost Rogstad. Nattverd. Offer til KVT.

29/7 Olsokdag

ORKDAL kl. 11. Olsokmesse v/ prost Rogstad. Offer til Barnevernsakademiet. – Dronning Mauds Minne.

GEITASTRAND kl. 11. Olsokmesse v/ kalls.kap. Slettahjell. Nattverd. Offer til Indremisjonen. Buss frå Råbygda.

5/8 8. s. e. pinse

ORKDAL kl. 11. Høgmesse v/ kalls.kap. Slettahjell. Nattverd. Offer til Menighetsarb.

ORKANGER kl. 11. Høgmesse v/ res.kap. Aasen. Nattverd. Offer til Menighetsarb.

12/8 9. s. e. pinse

MOE kl. 11. Høgmesse v/ res.kap. Aasen. Nattverd. Offer til menigh.arb.

19/8 10. s. e. pinse

MOE kl. 11. Høgmesse v/ kalls.kap. Slettahjell. Offer til søndagssk.forb.

GJØLME BEDEHUS kl. 11. Gudstj. møte v/ res.kap. Aasen.

26/8 11.s. e. pinse

ORKDAL kl. 11. Familiegudst. v/ res.kap. Aasen og kateket Solheim. Konfirmantpresentasjon. Offer til barne- og ungdomsarb.

ORKANGER kl. 11. Familiegudst. v/ kalls.kap. Slettahjell. Konfirmantpresentasjon. Offer til ungdomsarb.

2/9 12. s. e. pinse

MOE kl. 11. Familiegudst. v/ res.kap. Aasen. Konfirmantpresentasjon. Offer til ungdomsarb.

GEITASTRAND kl. 11. Familiegudst. v/ kalls.kap. Slettahjell og kateket Solheim. Konfirmantpresentasjon. Offer

til barne- og ungdomsarb. Buss frå Husdalen.

9/9 13. s. e. pinse

ORKDAL kl. 11. Høgmesse v/ res.kap. Aasen. Nattverd. Offer til Nidaros Bisped. råds arbeid.

ORKANGER kl. 11. Høgmesse v/kalls.kap. Slettahjell. Konfirmantjubileum. Nattverd. Offer til Menighetshuset.

16/9 14. s. e. pinse

er det Prostiets kyrkjedag på Nerskogen og inga gudsteneste i vårt prestegjeld.

Helgavakt

21.-22. juli Slettahjell

28.-29. juli Rogstad

4.-5. august Slettahjell

11.-12. august Aasen

18.-19. august Slettahjell

25.-26. august Aasen

1.-2. september Slettahjell

8.-9. september Aasen

Alt i
Maling — Gulvbelegg
Gardiner

Fannrem Farvehandel
7320 Fannrem tlf. 82 332

Orkla Samvirkeleg

13 S-butikker

1 Domus-varehus

BYGGESENTER

ELEKTRISK INSTALLASJON

RØR - SANITÆRAVD.

SYSTEMHUSAVD.

NOROL - SENTER

BILVERKSTED

VERKSTED RADIO/TV

VERKSTED KJØL/FRYS

FA MEDBESTEMMELSE

— BLI MEDLEM I

S-LAGET

S S-LAGET

Gåver til Orkdal Menighetsblad.

1/1 - 30/6 -83: Kr. 49996,-, delt på 1181 innbetalinger.

1/1 - 30/6 -84: Kr. 33725,-, delt på 788 innbetalinger.

Orkanger Gartneri

Orkedalsvegen 10

Inneh.: Oddny Blomli

Tlf. 80348

Alle sorter blomster til alle slag
anledninger. Kistepynt utføres.

Trelast og bygnings-
artikler på lager.
Gunstige priser

Orkdal
Sag & Høvleri

Tlf. 82265

BØKER - LEKETØY
PAPIR - DAMEVESKER

NIK. KONSTAD'S
BOKHANDEL

7300 ORKANGER

GODT UTVALG I
KJOLEFORKLÆR
OG
HVITE FRAKKER.
Velkommen inn.

DAGNY KØRSLI A/S

Bårdshaug - Tlf. 80395